

DECIZIA
РЕШЕНИЕ

№ _____
от _____ 2026 г.

Проект
Перевод

О разрешении на реконструкцию
Памятника бельчанам-воинам, павшим в Афганистане

На основании ч. (3) ст. 14 Закона о местном публичном управлении № 436-XVI от 28.12.2006, ст. 4, ч. (1) ст. 9, п. b) ч. (1) и ч. (2) ст. 14 Закона о режиме воинских захоронений и военно-мемориальных объектов № 161 от 20.07.2017, Постановления Правительство № 751 от 13.10.2020 об утверждении Типового положения об организации конкурса по отбору автора памятника, возводимого в общественном месте, или военно-мемориального объекта, Решения Совета муниципия Бэлць № 9/8 от 18.12.2024 «Об утверждении в новой редакции приложения к решению Совета мун. Бэлць № 4/7 от 19.06.2008 г. «Об утверждении регистра памятников местного значения муниципия Бэлць», распоряжения примара мун. Бэлць № 454 от 25.11.2025 «О проведении публичных консультирований по проекту решения Совета муниципия Бэлць «Об определении места размещения мемориала воинам, павшим в Афганистане», в результате рассмотрения обращения господина Юрия ХМАРНОГО, администратора Союза ветеранов войны в Афганистане и военных конфликтов в других странах, зарегистрированного под № 03-18/1638 от 29.03.2025, а также принимая во внимание результаты публичных консультаций, -

Совет муниципия Бэлць РЕШИЛ:

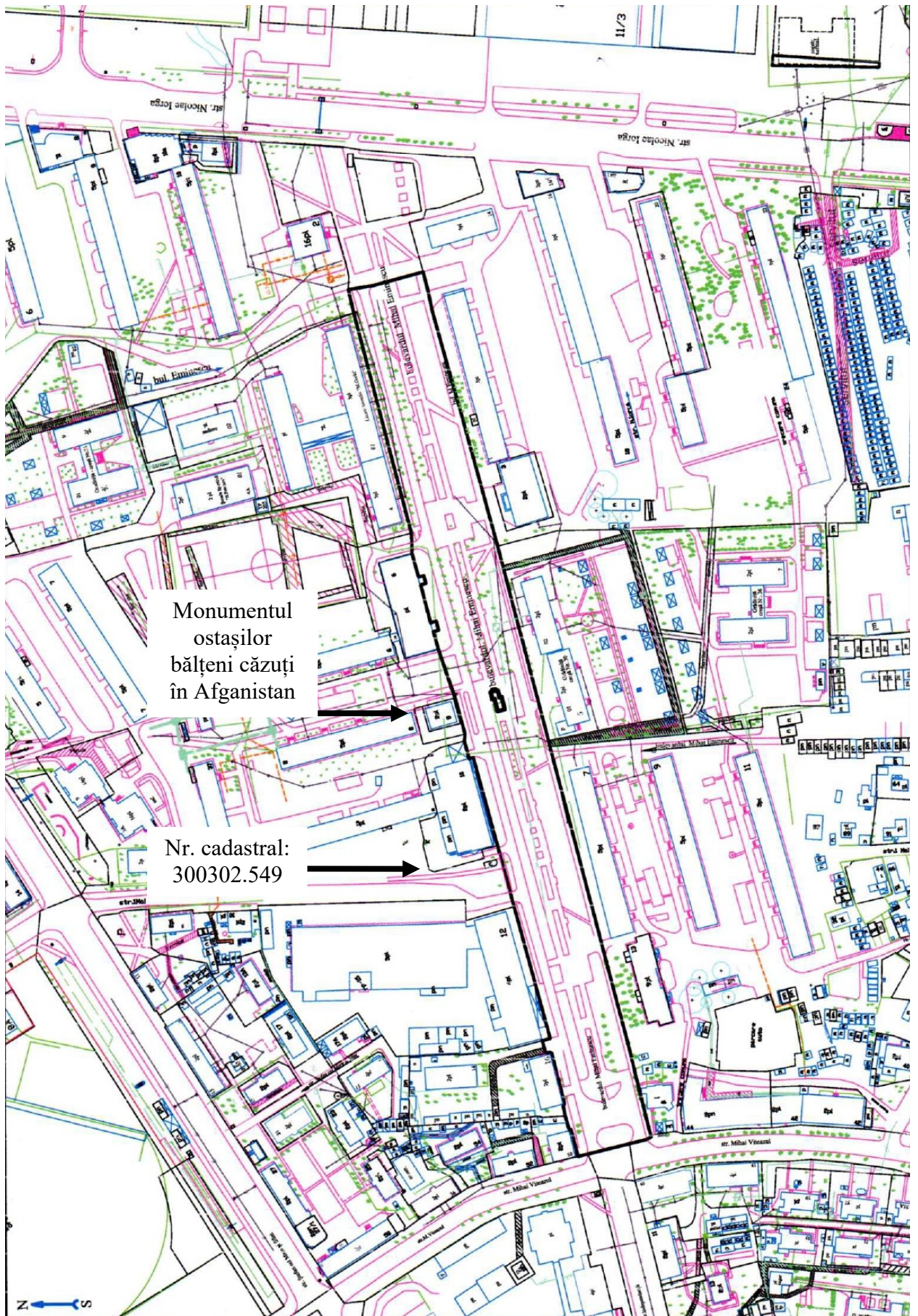
1. Разрешить Союзу ветеранов войны в Афганистане и военных конфликтов в других странах реконструкцию Памятника бельчанам-воинам, павшим в Афганистане, расположенного по бул. Михая Эминеску, на участке с кадастровым номером 0300302.549, в соответствии со схемой, указанной в приложении к настоящему решению.
2. Союзу ветеранов войны в Афганистане и военных конфликтов в других странах:
 - 2.1. Обеспечить сбор средств на работы по проектированию и строительству для реконструкции Памятника бельчанам-воинам, павшим в Афганистане, за счёт пожертвований и спонсорства
 - 2.2. Обеспечить безвозмездную передачу реконструированного Памятника бельчанам-воинам, павшим в Афганистане, в собственность муниципия Бэлць в соответствии с законодательством.
3. Примару мун. Бэлць обеспечить организацию конкурса по отбору автора реконструкции военно-мемориального объекта.
4. Настоящее решение может быть обжаловано в Суде Бэлць (центральный офис, ул. Хотинская, 43) в 30-дневный срок со дня сообщения, согласно положениям Административного кодекса Республики Молдова № 116 от 19.07.2018.

5. Контроль за исполнением настоящего решения возложить на специализированные консультативные комиссии по муниципальному хозяйству, управлению имуществом и защите окружающей среды; по образованию, социально-культурной деятельности и здравоохранению; по праву и дисциплине.

Председательствующий на III
очередном заседании Совета
муниципалитета Бэлць

Контрассигнует:
Секретарь Совета
муниципалитета Бэлць

Ирина Сердюк

PROCES – VERBAL
al ședinței audierilor publice asupra proiectului Consiliului municipal Bălți
„Cu privire la autorizarea reconstrucției Monumentului ostașilor bălțeni căzuți în
Afganistan”

Data, ora, locul ședinței: 30.01.2026, 14:00, sala 101 din incinta Primăriei municipiului Bălți

Au participat 30 persoane:

- Consilieri CMB;
- Reprezentanți ai subdiviziunilor structurale ale primăriei;
- Reprezentanți ai veteranilor războiului din Afganistan;
- Reprezentanți ai Inspectoratului de Poliție Bălți
- Cetățeni.

ORDINEA DE ZI:

1. Prezentarea generală a proiectului de decizie și cadrul legal.
Raportor – Alexandru OUȘ, specialist principal al Direcției Cultură
2. Analiza aprofundată a textului, inclusiv a recomandărilor parvenite în perioada consultărilor publice din partea părților interesate și a poziției Direcției Cultură asupra deciziei examinate.
Raportor – Alexandru OUȘ, specialist principal al Direcției Cultură

A LUAT CUVÂNTUL

Alexandru OUȘ, specialist principal al Direcției Cultură, persoană responsabilă de desfășurarea procedurii de consultare publică asupra proiectului vizat:

- a prezentat succint ordinea de zi, celor prezenți.

CHESTIUNEA I DE PE ORDINEA DE ZI:

S-a examinat:

1. Prezentarea generală a proiectului de decizie, scopul acestuia și cadrul legal.
Raportor – Alexandru OUȘ, specialist principal al Direcției Cultură

A LUAT CUVÂNTUL

Alexandru OUȘ, specialist principal al Direcției Cultură:

- A prezentat Cadrul legal ce stă la baza proiectului de decizie:
 - Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006;
 - Legea privind regimul mormintelor și obiectelor comemorative de război nr. 161 din 20.07.2017;
 - Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1531 din 22.06.1993.
- a prezentat temeiul desfășurării procedurii de consultare publică cu societatea civilă, prin metoda audierilor publice:

- Decizia Consiliului municipal Bălți Nr. 11/12 din 21.10.2025 „Cu privire la inițierea consultărilor publice la proiectul deciziei Consiliului municipal Bălți „Cu privire la stabilirea locului amplasării memorialului ostașilor căzuți în Afganistan”;
- Dispoziția Primarului nr. 454 din 25.11.2025 Cu privire la desfășurarea consultărilor publice pe marginea proiectului deciziei Consiliului municipal Bălți „Cu privire la stabilirea locului amplasării memorialului ostașilor căzuți în Afganistan”

CHESTIUNEA II DE PE ORDINEA DE ZI:

S-a examinat:

2. Analiza aprofundată a textului, inclusiv a recomandărilor parvenite în perioada consultărilor publice din partea părților interesate și a poziției Direcției Cultură asupra deciziei examinate.

Raportor – Alexandru OUȘ, specialist principal al Direcției Cultură

AU LUAT CUVÂNTUL

Alexandru OUȘ, specialist principal al Direcției Cultură:

A prezentat poziția Direcției Cultură cu privire la proiectul examinat și a vorbit despre necesitatea amenajării corecte a zonei monumentului deja existent.

Iurii HMARNÎI, administrator al Uniunii Veteranilor Războiului din Afganistan și ai Conflictelor Armate din Alte State:

A exprimat poziția Uniunii veteranilor, a vorbit despre încercările anterioare de a reconstrui monumentul și și-a exprimat poziția parțial pozitivă cu privire la proiectul inițial. A solicitat să fie adăugat în proiect adresa monumentului.

Vitalie NOGALI, consilier CMB:

A susținut proiectul inițial, dar a propus adăugarea în proiectul deciziei adresa și numărul cadastral a monumentului actual. A solicitat să fie adăugat în proiect includerea monumentului în registrul monumentelor de importanță locală.

Serghei GRAMMA, consilier CMB:

A susținut includerea în proiect a adresei monumentului și a solicitat detalii suplimentare despre amenajarea zonei monumentului.

Iurii HMARNÎI, administrator al Uniunii Veteranilor Războiului din Afganistan și ai Conflictelor Armate din Alte State:

A vorbit despre o schiță de proiect mai veche.

Vitalie BALAN, viceprimar mun. Bălți:

A vorbit despre schimbările în legislație și despre faptul că în urma reconstrucției monumentul va căpăta statutul de complex memorial militar. A susținut necesitatea reconstrucției și amenajării a aleii de pe Bulevardul M. Eminescu.

Iurii HMARNÎI, administrator al Uniunii Veteranilor Războiului din Afganistan și ai Conflictelor Armate din Alte State:

A întrebat dacă deciziile anterioare cu privire la reconstrucție mai au vreun careva efect.

Vitalie BALAN, viceprimar mun. Bălți:

A explicat încă o dată procedura în conformitate cu legislația în vigoare ce necesită a fi trecută pentru a efectua lucrările de reconstrucție.

Zinaida DELAVAR, membră a Uniunii Veteranilor Războiului din Afganistan și ai Conflictelor Armate din Alte State:

A vorbit despre importanța monumentului dedicat soldaților căzuți în războiul din Afganistan

Iurii HMARNÎI, administrator al Uniunii Veteranilor Războiului din Afganistan și ai Conflictelor Armate din Alte State:

A solicitat ca în proiectul deciziei de inclus o persoană din cadrul Primăriei care se va ocupa cu coordonarea proiectului la Ministerul Culturii și la Ministerul Apărării.

Alexandru OUȘ, specialist principal al Direcției Cultură:

A explicat că coordonarea o face arhitectul proiectului.

Vitalie BALAN, viceprimar mun. Bălți:

A vorbit despre specte ce țin de tipul de proprietate a complexului ce urmează a fi construit.

Alexandru OUȘ, specialist principal al Direcției Cultură, persoană responsabilă de desfășurarea procedurii de consultare publică asupra proiectului vizat:

A mulțumit tuturor pentru participare și implicare.

**Specialist principal al Direcției Cultură,
Persoană responsabilă de desfășurarea
procedurii de consultare publică**

Alexandru OUȘ

SINTEZA RECOMANDĂRILOR

prezentate în cadrul consultărilor publice asupra proiectului deciziei Consiliului municipal Bălți
 „Cu privire la autorizarea reconstrucției Monumentului ostașilor bălțeni căzuți în Afganistan”

Nr. d/o	Propunerea/recomandarea prezentată	Decizia cu privire la acceptarea sau neacceptarea recomandării	Argumentări în cazul refuzului, alte revizui
<p align="center">Autorul recomandării – Vitalie NOGALI, Consilier CMB (înaintate în cadrul ședinței audierilor publice din 30.01.2026)</p>			
1.	<p>Adăugarea în proiectul deciziei adresa și numărul cadastral a monumentului actual.</p>	<p align="center">Acceptat parțial</p>	<p>Va fi inclus numărul cadastral 0300302.549, număr cadastral ce aparține întregii porțiuni a bulevardului M. Eminescu și elaborată o anexă cu încadrarea acutalului monument în cadrul porțiunii de pământ cu numărul cadastral menționat supra. Actualul monument nu are adresă și număr cadastral separat.</p>
2.	<p>A solicitat să fie adăugat în proiect includerea monumentului în registrul monumentelor de importanță locală</p>	<p align="center">Nu se acceptă</p>	<p>Monumentul deja este inclus în registrul monumentelor de importanță locală, respectiv un potențial monument reconstruit nu poate fi inclus separat în registru, fiind necesară doar actualizarea datelor din registru</p>

Lista participanților

Consultare publică la proiectul deciziei Consiliului municipal Bălți
 „Cu privire la stabilirea locului amplasării memorialului ostașilor căzuți în Afganistan”

Nr.	Nume, prenume	Instituția pe care o reprezentați	Localitate	Date de contact	Semnătura
1.	Baschetov Victoria	consilier municipal	Bălți	078434840	
2.	Согомон Онер	назир	Бэлтэ	069809994	
3.	Алмонгун Анорун	Төрөөтэй	Берга	06042848	
4.	Шушпэринг Фувен	Бөмбөр - Бөмбөр	Берга	068829158	
5.	Гладриц Ана	нар. Үлс. Аж. үлс-ба	Белга	079105750	
6.	Чептеа Ларсе	УВР Аж	Бэлтэ	060012386	
7.	Дабі дэафэй	СМТ Бэлтэ	Бэлтэ	079709290	
8.	Мурині Арієґун		Бэлтэ	09843484.	
9.	Санджарсис Сая	Ажнегээр	Бэлтэ	68731766	
10.	Тарханаба Сая	Ажнегээр	Бэлтэ	079299920	
11.	Сонгун Борган	Ажнегээр	Белга	069840264	
12.	Савіла	Үйлдвэр	Бэлтэ	060084498	

13.	Selenichikh.			Balti	069449310	
14.	Суселенко Георгий	женщина			061105271	
15.	Суровица В.			Balti	065305231	
16.	Ducel Françoise			Balti	067082812	
17.	Сараганова			Balti	069234452	
18.	Olajin Zofhenie			Balti	060283488	
19.	Норбе Мабди	comiter		Balti	0784 00000	
20.	Саркиса Сержей	consilieu		Balti	07987940	
21.	Бранцану Георг	неженщина		Balti	079257434	
22.	Гюмюш Аветис	советник		Balti	069872101	
23.	Amerzoi Suzic	Administrator		Balti	069134441	
24.	Тадван Ангел	муш. екстракорп.		Balti	069370644	
25.	Мидипан Серphin	JP Balti		Balti	060511138	
26.	Sarat Dorina	JP Balti		Balti	068902429	
27.	Revenco Valentin	Consilier Municipal		Balti	049135555	
28.	Stegova Marina	Consilier Municipal		Balti	069200388	

RAPORT DE SPECIALITATE

Cu privire la autorizarea reconstrucției
Monumentului ostașilor bălțeni căzuți în Afganistan

Proiectul deciziei Cu privire la autorizarea reconstrucției Monumentului ostașilor bălțeni căzuți în Afganistan a fost elaborat în temeiul art. 14 alin. (3) din Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, art. 4, art. 9 alin. (1), art. 14 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Legea privind regimul mormintelor și obiectelor comemorative de război nr. 161 din 20.07.2017, Legii privind ocrotirea monumentelor nr. 1530 din 22.06.1993, dispoziției primarului mun. Bălți nr. 454 din 25.11.2025 „Cu privire la desfășurarea consultărilor publice pe marginea proiectului deciziei Consiliului municipal Bălți „Cu privire la stabilirea locului amplasării memorialului ostașilor căzuți în Afganistan””, în urma examinării demersului domnului Iurii HMARNÎI, Administrator al Uniunii Veteranilor Războiului din Afganistan și ai Conflictelor Armate din Alte State, înregistrat cu nr. 03-18/1638 din 29.03.2025, și luând în considerare rezultatele consultărilor publice desfășurate în data de 30 ianuarie 2026.

Șef Direcția Cultură

Stela SMIRNOV

AVIZ
referitor la proiectul de decizie a
Consiliului Local al Municipiului Bălți

**„Cu privire la autorizarea reconstrucției
Monumentului ostașilor bălțeni căzuți în Afganistan”**

Inițiator proiect – Primarul mun. Bălți
Autor proiect – Direcția cultură

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de decizie și finalitățile urmărite:

1. Decizia Consiliului mun. Bălți nr. 4/7 din 19.06.2008 „Cu privire la aprobarea Registrului monumentelor municipiului Bălți de importanță locală”, cu modificările ulterioare operate prin decizia Consiliului mun. Bălți nr. 9/8 din 18.12.2024, care la pct. 19 din anexă prevede includerea Monumentului ostașilor bălțeni căzuți în Afganistan în Lista monumentelor municipiului Bălți de importanță locală.

2. Demersul dlui Iurii Hmarnîi, administrator al Uniunii Veteranilor Războiului din Afganistan și ai Conflictelor Armate din Alte State, înregistrat cu nr. 03-18/1638 din 29.03.2025.

4. Decizia Consiliului mun. Bălți nr. 11/12 din 21.10.2025 „Cu privire la inițierea consultărilor publice la proiectul deciziei Consiliului municipal Bălți „Cu privire la stabilirea locului amplasării memorialului ostașilor căzuți în Afganistan”.

5. Dispoziția Primarului mun. Bălți nr. 454 din 25.11.2025 „Cu privire la desfășurarea consultărilor publice pe marginea proiectului deciziei Consiliului municipal Bălți „Cu privire la stabilirea locului amplasării memorialului ostașilor căzuți în Afganistan”.

6. Rezultatele consultărilor publice.

Principalele prevederi ale proiectului de decizie:

1. Se autorizează reconstrucția Monumentului ostașilor bălțeni căzuți în Afganistan, situat pe bd. Mihai Eminescu, pe terenul cu nr. cadastral 0300302.549 de către Uniunea Veteranilor Războiului din Afganistan și ai Conflictelor Armate din Alte State, în conformitate cu schema din anexa la prezenta decizie.

2. Uniunea Veteranilor Războiului din Afganistan și ai Conflictelor Armate din Alte State:

2.1. Să asigure colectarea mijloacelor financiare pentru reconstrucția Monumentului ostașilor bălțeni căzuți în Afganistan din donații și sponsorizări.

2.2. Să asigure transmiterea cu titlu gratuit a Monumentului ostașilor bălțeni căzuți în Afganistan reconstruit în proprietatea municipiului Bălți, în conformitate cu legislația în vigoare.

Cadrul normativ relevant pentru elaborarea proiectului de decizie:

Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, care la art. 14 alin. (3) prevede următoarele:

„Articolul 14. Competențele de bază ale consiliilor locale ...

(3) Consiliul local realizează și alte competențe stabilite prin lege, prin statutul satului (comunei), orașului (municipiului) ori prin regulamentul consiliului.”

Legea privind regimul mormintelor și obiectelor comemorative de război nr. 161 din 20.07.2017, care la art. 4, art. 9 alin. (1), art. 14 alin. (1) lit. b) și alin. (2), art. 24 lit. e) prevede următoarele:

„Articolul 4. Dreptul de proprietate asupra mormintelor și operelor comemorative de război

Mormintele și operele comemorative de război aparțin domeniului public al statului ori al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și doi, precum și al unității teritoriale autonome Găgăuzia. ...

Articolul 9. Înființarea, strămutarea, conservarea/restaurarea operelor comemorative de război

(1) Operele comemorative de război se înființează sau se strămută prin hotărâre de Guvern, în baza deciziei autorității administrației publice locale de nivelul întâi respective. Realizarea practică a lucrărilor de edificare a noilor opere comemorative de război are loc în baza avizului Ministerului Culturii referitor la ținuta lor artistică și la amenajarea terenului aferent. ...

Articolul 14. Finanțarea activităților și operelor comemorative de război

(1) Finanțarea activităților de înființare și protejare a mormintelor și a operelor comemorative de război se efectuează după cum urmează: ...

b) pentru cele amplasate pe teritoriul Republicii Moldova și care aparțin domeniului public al statului – de la bugetele instituțiilor publice în a căror administrare se află, iar pentru cele care aparțin domeniului autorităților publice locale – de la bugetele unității administrativ-teritoriale respective.

(2) Finanțarea activităților de înființare și protejare a mormintelor și operelor comemorative de război poate fi realizată și din donații și sponsorizări ale persoanelor fizice sau ale persoanelor juridice de drept privat. ...

Articolul 24. Obligațiile proprietarilor și titularilor cu drept de administrare a mormintelor și operelor comemorative de război

În scopul protejării mormintelor și operelor comemorative de război, proprietarii și titularii cu drept de administrare sau cu alte drepturi reale asupra acestora sînt obligați: ...

e) să permită efectuarea intervențiilor de conservare, consolidare, restaurare, precum și a altor lucrări, în situația în care acestea sînt inițiate și finanțate de persoane fizice sau juridice abilitate în condițiile legii;”.

Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993, care la art. 11¹ alin. (2) lit. b), c) prevede următoarele;

„Art.11¹. – (2) În domeniul ocrotirii monumentelor, autoritățile publice locale de nivelul al doilea și ale unităților teritoriale autonome au următoarele atribuții: ...

b) țin evidența monumentelor situate pe teritoriul administrat;

c) elaborează și implementează documente de politici și strategii de protejare și punere în valoare a monumentelor de pe teritoriul administrat;”.

Legea monumentelor de for public nr. 192 din 30.09.2011, care reglementează regimul juridic general al înființării, realizării, amplasării, administrării și protejării monumentelor de for public și care la art. 9 alin. (1) și (5) și art. 15 lit. a), f) prevede următoarele:

„Articolul 9. Protejarea monumentelor de for public

(1) Protejarea monumentelor de for public reprezintă un sistem de măsuri cu caracter juridic, administrativ, financiar, științific și tehnic, care urmăresc cercetarea, inventarierea, clasarea, evidența, conservarea, restaurarea, paza, întreținerea și punerea în valoare a monumentelor de for public. ...

(5) Protejarea monumentelor de for public este parte componentă a strategiilor de dezvoltare durabilă economico-socială, turistică, urbanistică și de amenajare a teritoriului, la nivel național și local. ...

„Articolul 15. Atribuțiile proprietarilor și ale titularilor dreptului de administrare

În scopul protejării monumentelor de for public, proprietarii și titularii dreptului de administrare asupra acestora sunt obligați:

a) să întrețină monumentele de for public astfel încât acestea să nu fie afectate;

...

f) să permită efectuarea lucrărilor de conservare, consolidare, restaurare, precum și a altor lucrări, dacă acestea sunt inițiate și finanțate de persoane fizice sau juridice abilitate în condițiile legii;”.

Având în vedere existența cadrului legislativ-normativ necesar pentru examinarea chestiunii în cauză, prezentul proiect de decizie **este recomandat** pentru examinare în cadrul Consiliului Local al Municipiului Bălți.

Șef adjunct Direcție juridică

Oleg Leahu

09.03.2026